

Prima instanță: (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) A. Brăgaru
Instanța de apel: (Curtea de Apel Chișinău) M. Guzun, I. Dutca, A. Malîi

ÎNCHEIERE

16 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Sardari Marin,
Ghiderman Iurie și Ghiderman Tatiana împotriva Ministerului Justiției,
intervenienți accesorii Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne cu
privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei,
repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 martie 2021,

c o n s t a ț ă :

La 07 iulie 2020, Sardari Marin, Ghiderman Iurie și Ghiderman Tatiana au
depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți
accesorii Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne cu privire la
constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei repararea
prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanții au menționat că la data de 17 ianuarie 2017,
de către Inspectoratul de Poliție Rîșcani a fost pornită cauza penală în privința lor
de învinuire în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 179 alin. (1) Cod penal –
violarea domiciliului.

Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 05 iunie 2019, au fost
achitați pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2020, s-a menținut sentința
Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 05 iunie 2019.

Astfel, reclamanții au invocat că cauza penală deși este de o complexitate
redușă, s-a examinat în instanța de fond și cea de apel timp de 3 ani și 6 luni, iar
urmărirea penală a fost tergiversată timp de 7 luni, fapt care le-a provocat suferințe
psihice și stres.

Reclamanții Sardari Marin, Ghiderman Iurie și Ghiderman Tatiana au solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Sardari Marin a sumei de 120 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, în beneficiul Tatiane Ghiderman a sumei de 90 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și în beneficiul lui Ghiderman Iurie a sumei de 70 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 25 august 2020, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Sardari Marin, Ghiderman Iurie și Ghiderman Tatiana.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 martie 2021, s-a admis apelul declarat de Sardari Marin, Ghiderman Iurie și Ghiderman Tatiana.

S-a casat hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 25 august 2020 și s-a emis o nouă hotărâre, prin care:

S-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Sardari Marin, Ghiderman Iurie și Ghiderman Tatiana.

S-a constatat încălcarea dreptului lui Sardari Marin, Ghiderman Iurie și Ghiderman Tatiana la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Sardari Marin suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Tatiane Ghiderman suma de 5 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ghiderman Iurie suma de 5 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, cerințele s-au respins.

Pentru a decide astfel, instanța de apel cu referire la circumstanțele cauzei a reținut că procedura penală în privința Tatiane Ghiderman se desfășoară începând cu 17 februarie 2017, în privința lui Sardari Marin începând cu 20 februarie 2017 și în privința lui Ghiderman Iurie începând cu 14 august 2017, desfășurându-se până la moment, deoarece prin decizia Curții Supreme de Justiție din 10 noiembrie 2020, cauza a fost restituită la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin urmare, instanța de apel a stabilit că în privința Tatiane Ghiderman și Sardari Marin cauza penală se desfășoară o perioadă de 4 ani, iar în privința lui Iurie Ghiderman – 3 ani și 7 luni.

La caz, instanța de apel a reținut că cauza penală este pendinte pe rolul instanței de apel, iar cât privește miza pentru reclamanți, Ghiderman Iurie, Ghiderman Tatiana și Sardari Marin au fost învinuiți de comiterea unei infracțiuni, pentru care legea penală prevede pedeapsa cu amendă în mărime de până la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 100 la 200 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

În circumstanțele expuse, având în vedere perioada examinării cauzei penale de 4 ani, de atitudinea părților la judecare cauzei, complexitatea cauzei penale, precum și miza (interesul) pentru reclamanți, instanța de apel a considerat necesar de a constata faptul încălcării dreptului lui Sardari Marin, Ghiderman Iurie și Ghiderman Tatiana la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale.

Or, perioada judecării cauzei din 14 februarie 2017 și până în prezent este una îndelungată și nu poate fi apreciată ca fiind rezonabilă.

Astfel, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

În temeiul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Respectiv, instanța de apel a ajuns la concluzia că suma de 10 000 lei pentru Sardari Marin (întrucât acesta nu s-a prezentat doar la o ședință de judecată, iar în perioada 14 august 2017- 1 martie 2018 era deplasabil doar cu scaunul cu roțile), 5 000 lei pentru Ghiderman Iurie și 5 000 lei pentru Ghiderman Tatiana constituie o satisfacție echitabilă a despăgubirilor și ar atinge scopul și finalitatea prevăzută de lege.

La fel, instanța de apel a menționat că deși în acțiunea depusă reclamantii au solicitat compensarea cheltuielilor de judecată, aceștia nu au invocat care sunt aceste cheltuieli și în ce quantum au fost suportate

La 29 aprilie 2021, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului a menționat că instanța de apel a interpretat în mod eronate legea, precum și faptul că aprecierea probelor de către instanța de apel a fost arbitrată.

La fel, recurentul a specificat că potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, ceea ce li se pretinde părților este o ”diligență normală” în cadrul procesului național, având drept scop finalizarea acestuia (cauza Pretto și alții vs Italia, 02 iulie 1997).

Atunci când constată că părțile nu au dat dovadă de o asemenea diligență, Curtea reține faptul că acest lucru reprezintă un element obiectiv în favoarea statului-parte la Convenție (Poiss vs Austria).

De asemenea, a reiterat că instanța de judecată nu trebuie să-și formeze o idee preconcepută conform căreia presupusa încălcare a unui drept implică în mod obligatoriu și existența unui prejudiciu, este necesar de stabilit prin probe, dacă a existat în mod veridic un prejudiciu.

Respectiv, un asemenea comportament are ca efect nociv nu doar pentru societate, cât și pentru cadrul legal din motiv că se creează un precedent care cu trecerea timpului este tot mai greu de remediat.

Prin urmare, a susținut că prejudiciul urmează a fi privit ca o compensare și nu ca o obținere a unor foloase necuvenite din bugetul de stat.

La 17 mai 2021, instanța de recurs a expediat în adresa intimaților copia recursului, fiind recepționat de către Sardari Marin la 24 mai 2021, conform avizului de recepție (f.d. 143 Vol. II), iar plicurile expediate în adresa lui Ghiderman Iurie și Ghiderman Tatiana au fost restituite instanței de recurs cu

mențiunea ”nereclamat” (f.d. 144-145 Vol. II).

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 03 martie 2021.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Recursul a fost declarat la 29 aprilie 2021, respectiv se consideră depus în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinînd temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Mariana Pitic

Dumitru Mardari